

Exodus

Lekció: Jel. 21.

Textus: 2Móz. 39.32-40.38

2008. jún. 7.

Gazdagrét

A jelenlét beteljesedik

Mózes második könyvének utolsó szakaszához értünk. Ez a bibliai könyv, másik nevén az Exodus (Kivonulás könyve), az egyik legalapvetőbb szöveg – nemcsak a Bibliában, hanem a világirodalomban is. Az egyiptomi kivonulás története számtalan korban számtalan népnek adott erőt arra, hogy szembeszálljanak az elnyomó hatalmakkal. A kivonulás könyve a felszabadítás örök története. Az egyiptomi szabaduláshoz kötődik a páska ünnepe, az az ünnep, amelyen Jézus, a halála előtti napon, az úrvacsorát szerezte. Jézus óta, 2000 éve történelmet formált az az erő, amit keresztyének milliói kaptak az úrvacsorával való élés által. Az egész világon vannak közösségek, akik azt ünneplik, hogy Isten Jézus Krisztus által megszabadított a bűn és halál rabszolgaságából, legyőzte a sötétség erőit, és újat kezdett. De az Exodushoz a keresztség is köthető. A keresztyén szimbolizmus nem ritkán beszélt úgy a Vörös tengeri átkelésről, mint a vízben keresztül történő megmenekülésről, ami a keresztség egyik jelentése is. Azután az Exodusban olvassuk a Tízparancsolatot, amely az emberi jogok alapjául szolgál a mai napig. Mindez talán érzékelteti velünk, hogy ez a bibliai könyv milyen hatással volt és van az egész emberiségre.

Mózes második könyvének elején egy rabszolganépet látunk. Tudjuk róluk, hogy az Isten ígéreteit bíró ősatyák leszármazottai, de Istent nem látjuk az életükben. Elnyomás, gyermekgyilkosság, jövőtlenség. A könyv végén Isten szövetséges népe áll előttünk, amely úton van az ígéretek beteljesedése felé. Ezen az úton Isten jelenléte vezeti őket, mert az Úr közöttük lakozik, a szent sátorban. A könyv tehát Isten távolságával kezdődik, és Isten közelségével végződik. A mai igehirdetésében Istennek erről a különleges jelenlétéről szólok. Szeretném Istennek erre a különös, megfoghatatlan ajándékára irányítani a figyelmünket. Szeretném, ha kívánnánk, ha vágnánk rá, ha imádkoznánk érte, ha egyre tudatosabban Isten jelenlétében járnánk. Ebben vezet és tanít mai igénk.

I. A jelenlét, mint Isten különleges kegyelme

Miután az Úr megjelent a Sínain, és szövetséget kötött Izraellel, Isten felhívta Mózeset a hegyre, hogy pontos utasításokkal lássa el a szent sátor elkészítésére vonatkozóan. Isten népe között készült lakozni, amint Izrael továbbhalad a Sínai hegytől, de ennek a jelenlétnek a formáját, részleteit, a hozzá kapcsolódó istentiszteleti gyakorlatot pontosan szabályozta. Mózes azonban sok időt töltött a hegyen, ezét a türelmetlen és aggódó nép, az Úr jelenlétét pótolandó, létrehozta magának a hamis jelenlétet: az aranyborjút. Ezzel megszegte ígéretét, összetörte a szövetséget, amit az Úrral kötött. Amint tudomást szerez róla, az Úr végleg ki akar lépni ebből a kapcsolatból, mert látja, hogy milyen lázadó és keményszívű Izrael. Végül Mózes

sorozatos közbenjárása eredményeként megtörténik a csoda: Isten újra köti a szövetséget.

Ahhoz, hogy jól értsük, milyen kegyelem, csoda, hogy Isten mégis eljön népe közé, hogy az Exodus azzal végződik, hogy Isten jelenléte leszáll a szent sátorra, látnunk kell a könyv ezen részének a szerkezetét. A 25-31 fejezetekben hosszan olvassuk Isten minden részletre kiterjedő utasításait a sátor, a sátor berendezése, valamint a papi szolgálattal kapcsolatos feladatok felől. Az utolsó szakasz a szombat megtartására vonatkozik. Mindez készülés Isten jelenlétére. A 32-34 fejezetek elbeszélnek az elképzelhetetlent: Izrael hűtlenségével és a szövetségtröccéssel lenullázza mindazt, amit Isten nagylelkűen felajánlott nekik. Isten nem akar többet a néppel járni, de végül mégis újraköti a szövetséget. A 35-40 fejezetek, mintha mi sem történt volna, elbeszélnek a sátor elkészítését, és Isten eljövételét. Ez az egység ugyanazzal kezdődik, amivel az első végződik: a szombatra utaló rendelkezésekkel. Az első egységben Isten jelenlétét ígéri az „ártatlan”, a szövetségbe éppen belépett Izraelnek. A második egységben minden veszélybe kerül, és úgy történik, Izrael és Isten közös történetének vége. A harmadik egységben az Úr mégis elérkezik a nép közé. Bibliai fogalmakkal így írható le ez a szerkezet: teremtés, bűneset, új teremtés. Isten ajándéka szeretetből, az ember bűnös lázadása és ítélete, végül Isten mindent felülmúló, megújító kegyelme.

Ugyanez a történet a mi történetünk is, hiszen az Exodusban az evangéliummal találkozunk: Isten eljön Jézusban erre a világra, önmagát, jelenlétét adja nekünk. Mi elutasítjuk az Isten Fiát, megfeszítjük őt, hogy megszabaduljunk tőle. Az Atya feltámasztja a Fiút, és a legnagyobb gonoszságból kihozza leghatalmasabb jót: üdvösséget szerez a világnak. Jelenlétét ígéri mindenkinek, aki bízic Jézusban. Isten jelenléte tehát Isten különleges, felfoghatatlan kegyelmének köszönhető. Isten kitartó, az ember minden hűtlenségét legyőző, a szakadékot átívelő kegyelmének. A kegyelemnek ez a ragaszkodása, ez a makacssága, ez a kitartása érthetetlen. Nincs más magyarázat, mint Isten szeretete. Az a szeretet, amelyről így ír az apostol: „*Nem viselkedik bántóan, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem rója fel a rosszat. ... Mindent elfedez, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr.*” (1Kor.13.5,7) Ezért elérhető számunkra ma is Isten jelenléte, és ezért nem lehet az soha természetessé nekünk. Ha találkozunk vele, ha közöttünk van, ha megszólít, ha megérint, ha megújít, ha meggyógyít, ha vigasztal, ha vezet – ez mind Isten különleges, érthetetlen kegyelmének a következménye. E nélkül a jelenlét nélkül elsorvad és semmivé foszlik életünk. Ezért olyan hatalmas kegyelem, hogy az Exodus végén az Úr jelenléte betöltötte a szent sátor.

II. A jelenlét jelentősége

Mi Isten jelenlétének jelentősége Izrael életében? A befejező rész egyértelműen rámutat arra, hogy Isten így vezette a népet a pusztai vándorlás során. Ha a felhő felszállt, útnak indultak, ha nem indult el, ők sem indultak útnak. Látták a felhőt, ill. éjjel a tűzoszlopot, és ez is biztonságot adott nekik. Hasonlóképpen fogalmazhatjuk meg Isten jelenlétének, közelségének az áldásait mi is. Van, aki azt mondja, felfrissíti, megújítja őt Isten jelenléte. Más a biztonságra, vezetésre teszi a hangsúlyt. Megint más

egyszerűen csak szeret gyönyörködni Isten közelségében. Van, hogy Isten jelenlétében oldódnak félelmek, gyógyulnak fájdalmak, vigaszt nyer a szív. A jelenlét ilyen – jelen idejű – áldásainál azonban többről van szó a szent sátor elkészítésekor, és használatba vételekor. Ehhez a sátor elkészítése leírásának egy érdekes sajátosságával kell megismerkednünk.

A szent sátor elkészítésére vonatkozó részek több ponton is egyértelmű és szándékos hasonlóságot mutatnak a teremtés történettel. A sátor elkészítésekor Isten betöltötte az ő Lelkével Becalélt, a munkák irányítóját. A Szentlélek az élő, éltető erő a kézműves munka mögött, amint Isten Lelke van jelen a teremtéskor is. A teremtést hét napra osztva adja elénk a szentíró, míg a sátor elkészítésére vonatkozó instrukciókat szintén hét beszédben mondja el az Úr. Amint a teremtés történet hetedik napja a megpihenésről, a sabbathról szól, a hetedik beszéd is. A sátor és a berendezései elkészítésénél az alak, forma, szín, bonyolultság ugyanolyan meghatározóan gazdag, mint a teremtés történetben (számos rokon kifejezéssel). Végül: a teremtés végén azt olvassuk, hogy Isten látta, hogy jó, ami elkészült; hasonlóan Mózes is megállt, és nyugtázta, hogy minden éppen úgy készült el, ahogy az Úr parancsolta (39.43). Isten megáldotta a hetedik napot, és Mózes is megáldotta mindazt, ami elkészült.

Azzal szembesülünk tehát, hogy a szentíró úgy tekint a szent sátor elkészítésére, mint egy piciny kozmosz teremtésére, mint egy új teremtésre, ahol Isten lakozik a maga teljességében, ahol minden Isten rendje és akarata szerint szolgálja és dicsőíti őt. Amint Izrael a pusztában vándorol, amíg Isten népe ebben a világban vándorol, egy olyan világban, ahol káosz, rendetlenség uralkodik, ott zarándokol közöttük, ott van jelen közöttük Isten új teremtése, ill. az új teremtés ígérete és előképe. Egy olyan piciny világ, ahol minden a teremtő akarat szerint zajlik, ahol mindent betölt az Úr jelenléte. Ha ez így igaz, akkor nyilvánvaló, az, hogy Isten népe között lakozik, nem a történet vége. Ez még csak a jele, az előíze annak, hogy az Úr újra jelen akar lenni az egész teremtett világban, úgy kívánja betölteni azt, ahogy kezdetben volt. A teremtés, bűneset, új teremtés fényében azt mondhatjuk, hogy a szent sátor az új teremtés elővételezése. Egy kicsi már itt van belőle. Isten munkája, terve halad előre.

A történet vége az, amit a Jelenések könyvéből olvastunk. Az Új Jeruzsálem leírása kicsit hasonlít a szent sátor leírásához. Részletes, szimbolikus, színes. Pontos méretek, formák, és az anyagok megnevezése is hasonló. Míg azonban a sátor, Isten lakóhelye az eljövendő új teremtés egy piciny előképe, az Új Jeruzsálem hatalmas, és mindent betölt. *„Nem láttam templomot a városban, mert az Úr, a mindenható Isten és a Bárány annak a temploma.”* Nincs szükség egy speciális helyre, ahol az Úr lakozik, hiszen mindenhol az ő uralma valósul meg, mindent az ő jelenléte tölt be.

Mindez arra hív bennünket, hogy soha ne tévesszük szem elől: Isten jelenlétének megtapasztalása, átélése nem végcél. Isten jelenléte a szent sátorban nemcsak annyit jelent, hogy Isten a népe között lakozik, de azt is, hogy ezen nép életével együtt munkálkodik azon, hogy az új teremtést megvalósítsa. Hasonlóan, Isten jelenléte nem pusztán arra adatik nekünk, hogy biztonságot, vezetést, felfrissülést kapjunk, hogy gyönyörködhessünk benne, hanem azért is, hogy soha ne feledjük: az életünk ebben a világban nem a végállomás. Csapda, ha Isten jelenlétének formáihoz, az ő megtapasztalásához kizárólag úgy és azért ragaszkodunk, hogy itt legyen az életünk

teljesebb, egészebb, könnyebb, elviselhetőbb. Tekintsünk minderre úgy, mint egy kóstolóra, amit azért kóstolunk, hogy minél jobban vágyjunk majd a teljességre (az új égre és földre, ahol Isten közvetlenül jelen lesz, és szemtől szembe látjuk őt). A kóstolót nem azért kapjuk, hogy jóllakjunk, hanem azért, hogy vágyjunk az igazira. Vagy tekintsük úgy, mint egy filmelőzetest, ami arra való, hogy felkeltse vágyunkat a teljes film megtekintésére. Hiába nézzük meg az előzetest ezerszer, akkor sem lesz a miénk a teljes film élvezésének az öröme. Mindezek fényében tekintsünk a jelenlét mai formáira!

III. A jelenlét formái ma

Hol tapasztaljuk Isten jelenlétét, hol adja magát az Úr nekünk, milyen módon van jelen közöttünk? Természetesen Isten jelen van mindenütt, mint ahogy Mózes korában sem volt bezárva a szent sátorba, de nem volt más olyan hely, amelyről azt mondhattuk volna, hogy Isten betölti azt, hogy Isten jelenlétét olyan intenzíven nyújtja ott, csak a szent sátor. Hasonlóan, Isten ma is jelen van mindenütt, de van egy olyan hely, ahol mégis sokkal közvetlenebb módon ajándékozza magát az övéinek, és ez a „hely” az istentisztelet. Nem a lokalitás a meghatározó, hanem az, ami az istentiszteletet istentiszteletté teszi: Isten Igéjének a hirdetése, a Jézus által elrendelt sákramentumokkal való élés, és Isten népének erre adott, hittel teli válasza. Ezek Isten jelenlétének legegységesebb hordozói a számunkra. Természetesen mind az Isten Igéje, ami emberi beszéd, mind a keresztség és az úrvacsora gyakorlása, ami vízzel való leöntéssel, ill. kenyér és bor elfogyasztásával jár, nem önmagában és nem automatikusan válik Isten jelenlétének hordozójává, csak a Szentlélek jelenléte, Isten különleges ajándéka, kegyelme által. Ugyanakkor hihetjük, várhatjuk, és imádkozhatunk érte, hogy amint az emberkéz által készített szent sátorra leereszkedett Isten dicsősége, és betöltötte azt, hasonlóan az ember által elkészített szőlő, az ember által kiöntött víz, az ember által sült kenyér és készített bor is eszközévé lesz Isten jelenléte megnyilvánulásának. Ez az a csoda, amit újra és újra megélünk az istentiszteleten; legyünk érte hálásak, könyörögjünk a megmaradásáért, sőt, fokozódásáért, és vágyjunk rá egyre jobban. Amikor pedig megkapjuk, mert leszáll ránk a Szentlélek, akár itt, együtt, akár egy kiscsoportban, imaközösségben, házicssoportban, vagy éppen amikor egyedül vagyunk, soha nem feledjük: mindez azért adatik, hogy annál jobban várjunk a teljességre, a mennyre, az új égre és az új földre. Mert amint Mózes és Izrael zarándokoltak úgy, hogy Isten jelenléte közöttük volt, úgy mi is úton vagyunk – úton egy igaz, szép, és ragyogó világ felé. ÁMEN!